

УДК 793.33:796.093

П. С. ГОРГОЛЬ, заслужений працівник культури України, доцент кафедри хореографії Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

«ФОРМЕЙШН» ЯК СИНТЕЗ МИСТЕЦТВА І СПОРТУ

У тезах висвітлюються етапи підготовки танцюристів команди «формейшн» до участі в конкурсах і змаганнях різного рівня. Розкривається структура організації, проведення, критерії оцінювання конкурсних виступів.

Ключові слова: формейшн, ансамбль, композиція, скейтинг, змагання.

Протягом декількох десятиріч років провідні фахівці бальних танців у різних кранах світу не могли дійти згоди що це. Мистецтво чи спорт?

Мабуть найбільш точно охарактеризував цей процес в минулому видатний виконавець, один із кращих тренерів і суддів, заслужений артист Литви, доктор Чеславас Норвайша: «Коли я починаю танцювати, я думаю, що це мистецтво, а коли закінчую – відчуваю, що це спорт».

На сьогоднішній день Україна має досить високий рівень дитячого і молодіжного танцювання на національному і міжнародному рівні. Підтвердженням цьому є численні перемоги наших танцюристів на офіційних чемпіонатах і кубках світу у віковій категорії «юніори» (12-15 років), «молоді» (16-21 років), відкритої першості світу серед команд формейшн за програмою латиноамериканських танців, участь у фіналах найпрестижніших міжнародних фестивалів і конкурсів.

Танцювальні змагання серед команд формейшн, ансамблів спортивного бального танцю, що складаються з 6 або 8 танцювальних пар, проводяться окремо за міжнародною конкурсною програмою європейських танців (повільний вальс, танго, віденський вальс, повільний фокстрот, швидкий фокстрот) і латиноамериканських танців (самба, ча-ча-ча, румба, пасодобль, джайв).

Танцювальна композиція, яку виконують команди формейшн, за регламентом повинна тривати не більше шести хвилин, починаючи з моменту, коли танцюристи з'являються на танцювальному майданчику, і закінчуючи виходом команди з паркету. При цьому з 6-ти хвилин судді оцінюють не більше

4,5 хвилини, які повинні чітко визначатися сигналом (початок і кінець композиції). Команди, які не дотримуються цих правил, можуть бути дискваліфіковані головним суддею змагань. Якщо у чемпіонаті беруть участь більше ніж шість команд обов'язково проводиться друге коло змагань.

Під час організації національних і міжнародних кубків і чемпіонатів організатори повинні забезпечити рівноцінні умови для всіх команд-учасниць. Кожній команді надається можливість провести репетицію на танцювальному майданчику, де будуть проходити змагання під рахунок, музичний супровід і при тому освітленні, яке буде під час виступів. На змаганнях кожен із танцюристів може виступати тільки за одну команду, можлива заміна членів команди на 4 запасних учасників. Якщо змагання проводяться окремо в кожній віковій категорії – Юніори I (12-13 років), Юніори II (14-15 років), Молодь (16-18 років), Дорослі (19-35 років) дозволяється об'єднання категорій Юніори I і Юніори II, Молодь і Дорослі.

Команди, які виконують європейську програму, можуть створювати свої композиції на основі танців повільний вальс, віденський вальс, танго, повільний фокстрот, швидкий фокстрот із використанням (за власним бажанням) 16 тактів з будь-яких інших танців включаючи латиноамериканські.

В латиноамериканській програмі композиції складаються на основі танців Самба, Ча-ча-ча, Румба, Пасодобль, Джайв із використанням будь-якого латиноамериканського ритму, а також не більше 16 тактів іншого танцювального стилю.

Сольне виконання у всіх вікових категоріях повинно обмежуватися 8 тактами будь-якого танцю при максимальній кількості 24 такти за всю програму, це не стосується латиноамериканських танців, в яких сольне виконання вважається звичним явищем. Костюми і взуття виконавців повинні повністю відповідати стилю європейських і латиноамериканських танців.

Навчально-тренувальний процес у команді формейшн включає психологічну, фізичну, хореографічну, музичну і технічну підготовку танцюристів.

Заняття, проводяться 4-5 разів на тиждень і, як правило, тривають протягом 3-4 академічних годин.

Це, в першу чергу, позитивно впливає на загальний фізичний розвиток танцюристів: формується витривалість, зростає сила м'язів, розвивається уміння правильно дихати – відкривати «друге дихання». Відпрацювання технічно складних рухів і трюків дозволяє вдосконалити виконавську майстерність, покращити координацію, швидкість, енергетику, точність, манеру виконання танцювальних фігур, елементів і з'єднань окремо кожним виконавцем, у парі і командою.

Вимоги до фізичної підготовки танцюристів настільки ж високі, як і по відношенню до спортсменів в інших видах спорту, а психологічна підготовка і об'єм необхідних для виконавців технічних знань, умінь і навичок повинні бути значно вищими.

Серйозне ставлення до технічних і акторських умінь виконавців, що зумовлено необхідністю систематично виступати на численних національних і міжнародних змаганнях, стимулюють танцюристів до подальшого вдосконалення професійних якостей.

Загалом, на наш погляд, зараз існує тенденція «омолодження» танцювального спорту. Добре це чи погано? Відповісти на це питання однозначно досить складно. Адже є декілька актуальних аспектів спортивного танцю. Спробуємо проаналізувати їх. Як приклад візьмемо танцюристів, що протягом року постійно беруть участь у національних і міжнародних змаганнях, тренувальних зборах, семінарах, виступають з показовими програмами. Спортсмени, які прагнуть досягти високого результату, як правило займають призові місця на змаганнях різного рівня, працюють на межі своїх психічних та фізичних можливостей, як наслідок вони досить швидко «старіють». Будь-який механізм, що працює в екстремальному режимі, виходить з ладу і потребує допомоги. Навіть для дорослих танцюристів, тим паче для дітей, існує реальна загроза фізичного, емоційного і психічного виснаження і як наслідок, погіршення їхнього стану здоров'я. Це ускладнюється і тим, що на сьогоднішній день в танцювальному спорті вищих досягнень поки що не існує медичної інфраструктури і психологічної діагностики. Цю роль в міру своїх знань, умінь і навичок виконують тренери.

Слід відзначити ще одну важливу тренерську проблему. Система танцювальної підготовки в Україні побудована таким чином, що виконавці вже з самого початку танцювальної кар'єри (це можуть бути діти віком від 6 років) виконують танцювальні композиції, побудовані на основі дорослих відчуттів, складної техніко-координаційної роботи м'язів при взаємодії обох виконавців – партнера і партнерки. Нерідко на танцювальних конкурсах можна побачити юних виконавців, що виконують композиції латиноамериканських танців з елементами сексу. Особливу турботу викликає надмірне використання гриму, прикрас, копіювання костюмів та взуття дорослих виконавців.

Як і в будь-якому іншому виді спорту, пов'язаному з рухом, виконавцям необхідно розвивати відчуття простору через систему різноманітних вправ, спочатку статично, на

місці без просування, обов'язково під музику. Підбір танцювальних елементів і з'єднань повинен проводитися тренером з урахуванням віку виконавців. Далі слід переходити до найпростіших рухів на танцювальному майданчику, поступово ускладнюючи завдання. Через деякий час у танцюристів з'являються почуття «балансу», «свінгу», енергетики», «ведіння», «відчуття партнера». Кожен із виконавців повинен зрозуміти принципи рухів у просторі в різних площинах, засвоїти технічні терміни – рух «по лінії танцю», «по діагоналях». Вони повинні навчитися закручувати і розкручувати свою внутрішню «пружину» і одночасно з цим не бути напруженими під час виконання того чи іншого танцю. Дуже неприємне враження справляють танцюристи, які весь час «працюють».

Особливої уваги потребує система оцінювання виступів танцюристів на змаганнях, конкурсах і фестивалях. На сьогоднішній день існують дві системи: «бальна» система і олімпійська система «скейтинг», які істотно розрізняються між собою методикою оцінювання. Бальна система як правило використовується на фестивалях і конкурсах. «Скейтинг» – на чемпіонатах та кубкових змаганнях. При застосуванні системи «скейтинг» починаючи з першого туру змагань в наступне коло виходить половина усіх зареєстрованих на змаганнях танцювальних пар або ансамблів. У фіналі суддівство може бути як закритим (коли судді оцінюють результати спортсменів на планшетах, дані з яких надходять на комп'ютер голови лічильної комісії або у паперових протоколах і здають їх у лічильну комісію, де потім підводяться загальні результати), так і відкритим, коли вони після виступів танцюристів показують місця, які на їхню думку зайняв той чи інший танцювальний дует або команда.

Сьогодні економічний рівень в нашій країні не дає можливостей для стабільного розвитку спортивним танцям. На досить низькому рівні залишається культура масового глядача, який не в змозі відрізнити стильних, технічно підготовлених танцюристів, від виконавців, яких «навантажили» серіями трюкових елементів і екстравагантних поз. Цією хворобою, на жаль, страждає й тренерський корпус. Підготовка суддів, тренерів та інших фахівців спортивного танцю, якою займаються громадські спортивні організації поки що не може вплинути на підвищення результативності танцювання.

Необхідно побудувати в нашій державі систему підготовки танцюристів таким чином, щоб вони мали змогу крок за кроком впевнено йти до прогнозованого результату. Потрібні медальні тести, іспити, оцінки, бали (з десятима і со-

тими), а лише потім – змагання різного рівня, офіційні чемпіонати з системою підрахунків результатів «скейтинг», до якої танцюристи вже будуть добре підготовлені як на психологічному, так і на танцювально-технічному рівні. Необхідна розгалужена система дитячо-юнацьких спортивних танцювальних шкіл, введення спортивних бальних танців як обов'язкового предмета в загальноосвітніх навчальних закладах різного типу, створення кафедр спортивного бального танцю у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації спортивного, мистецького і педагогічного спрямування.

Потрібні соціально адаптовані програми організації дозвілля, які б дали змогу займатися цим синтезом мистецтва і спорту людям різного вікового і соціального контингенту.

